

Matkailualan kirjastot yhteen Savonlinnassa

Mari Niemi, Tommi Pälli ja Tapio Salmela

Matkailualan kirjastot ovat toimineet Savonlinnassa Joensuun yliopiston paikallisen kampuskirjaston yhteydessä ja Savonlinnan matkailualan ammattikorkeakoulun kirjastot puolestaan kahdessa eri paikassa Savonlinnassa. Nyt kirjastot ovat tiivistäneet yhteistyötään ja muuttaneet yhteisiin tiloihin viime vuoden syyskuussa. Hallinnollisesti eri organisaatioiden alaisuudessa toimivien kirjastoyksiköiden yhteisiin palveluihin on kuluneen vuoden aikana luotu uusia käytäntöjä. Matkailualan yhteistyö Savonlinnassa ulottuu jo vuosikymmenen takaiseen verkostoitumiseen. Nykypäivällä kumppanuudet ulottuvat myös muihin toimijoihin, kuten paikalliseen innovaatiokeskukseen. Matkailualan osaamiskeskittymä kuvaa hyvin alan kirjasto- ja tietopalvelutoimintaa alueella. Kirjoituksessa kootaan yhteen yhteistyöhankkeen kokemuksia ja tulevia näkymiä.

Savonlinnan korkeakoulukirjaston muodostavat yhdessä Matkailualan tietokeskus (Joensuun yliopisto, Matkailualan opetus- ja tutkimuslaitos) sekä Mikkelin ammattikorkeakoulun Puistokadun kirjasto. Savonlinnan korkeakoulukirjaston nimellä toimiva kokonaisuus on samalla osa matkailualan osaamiskeskittymää.

Matkailusta saa ammatin Savonlinnassa

Matkailua voi Savonlinnassa opiskella perusteellisesti ammatillisesta perustutkinnosta yliopistotasolle asti. Savonlinnan ammatti- ja aikuisopistossa (SAMI) voi matkailu-, ravitsemis- ja talousalan koulutusyksikössä suorittaa mm. matkailu- sekä hotelli- ja ravintola-alan perustutkinnon sekä vastaavia ammatti- ja erikoisammattitutkintoja (www.samiedu.fi).

Mikkelin ammattikorkeakoulun Savonlinnan yksikön toiminta ammattikorkeakouluna on alkanut vuonna 1996, ja ensimmäiset opiskelijat valmistuivat keväällä 1999. Koulutusta järjestetään sekä tutkintoon johtavana koulutuksena että aikuissovelluksena matkailun koulutusohjel-

massa. Mikkelin ammattikorkeakoulun Savonlinnan yksikön koulutus antaa matkailu- ja ravitsemisalan ammattikorkeakoulututkinnon eli restonomin (AMK) tutkintonimikkeen.

Joensuun yliopiston Savonlinnan kampuksella opiskelee noin tuhat opiskelijaa opettajankoulutuslaitoksella ja käännöstieteen yksikössä. Matkailualan koulutus ja tutkimus sijaitsee Puistokadun matkailukorttelissa kaupungin keskustassa. Matkailualan verkostoyliopisto on kymmenen vuoden ajan toteuttanut 17 jäsenyliopistonsa opiskelijoille matkailualan monitieteiset opinnot.

Opiskelijat suorittavat joko perus- tai aineopinnot, jotka opiskelijat liittävät tutkintoonsa sivuaineena. Noin puolet opiskelijoista tekee lisäksi pääaineensa pro gradu -tutkielman matkailua käsittelevästä aihepiiristä. Lisäksi verkostoyliopistossa on matkailuaiheesta väitöskirjaa tekeviä jatko-opiskelijoita noin 40. Kampuksella keväällä 2004 alkaneeseen vapaa-ajan ja virkistyspalvelujen maisteriohjelman otettiin 45 opiskelijaa. ESR-rahoitteisessa maisteriohjelmassa liitetään yhteen hyvinvointi, kulttuuri, luonto ja matkailu.

Savonlinnassa on kaupunginkirjaston lisäksi myös muita opiskelua ja tutkimusta tukevia kirjasto- ja tietopalveluita. Joensuun yliopiston kampuksella toimivan Savonlinnan kampuskirjaston lisäksi erityisesti matkailualan opiskelijoita, tutkijoita ja muita alasta ilmiönä kiinnostuneita palvelee syksyllä 2006 toimintansa aloittanut Savonlinnan korkeakoulukirjasto, jonka muodostavat Matkailualan tietokeskus (Joensuun yliopisto, Matkailualan opetus- ja tutkimuslaitos) ja Mikkelin ammattikorkeakoulun Puistokadun kirjasto.

Matkailualan tietokeskus on osa yliopistoa

Matkailualan kirjasto- ja tietopalvelutoiminta Joensuun yliopiston Savonlinnan kampuksella alkoi vuonna 1995, kun vastaperustetun Matkailualan verkostoyliopiston yhteyteen kaivattiin matkailuopetukseen ja –tutkimukseen suuntautuneita kirjasto- ja tietopalveluita. Tuolloin yliopistokirjastoista puuttui käytännössä kokonaan alan tieteellinen kirjallisuus.

Toiminta rahoitettiin vuoden 2003 loppuun asti suurimmaksi osaksi Euroopan unionin han-

kerahoituksella. Vuoden 2004 alusta tietokeskus liitettiin osaksi Matkailualan verkostoyliopiston (Joensuun yliopisto/matkailualan opetus- ja tutkimuslaitos) perustoimintaa, eli tietokeskus on myös matkailualan opetus- ja tutkimuslaitoksen laitoskirjasto, eikä osa yliopiston kirjastoa.

Hankeaikojen kahdesta tai kolmesta työntehtäjästä on päädytty yhden informaattikon hoitamaan monitieteiseen matkailualan erikoiskokemaan ja tietopalveluun.

Vuoden 2007 alussa tietokeskuksen kokoelmisa oli noin 8200 nidettä ja sinne tilattiin noin 40 matkailualan kausijulkaisua. Tietokeskus on toiminut vuodesta 2003 lähtien myös YK:n alaisen maailman matkailujärjestön UNWTO:n tallekirjastona, eli sinne tulee automaattisesti järjestön kaikki englanninkieliset julkaisut.

Puistokadun kirjasto palvelee ammattikorkeakoulua

Savonlinnassa toisen asteen koulutus (terveysala, liiketalous ja matkailu, myöhemmin muotoilu) siirtyivät osaksi Mikkelin ammattikorkeakoulua vuoden 1997 loppuun mennessä. Alussa määrällisesti suppeat kirjakokoelmat saivat

ammattikorkeakouluun liittymisen myötä uuden kehityssuunnan kohti ammattikorkeakoulutuksen kriteerit täyttävää kirjasto- ja tietopalvelutoimintaa.

Mikkelin ammattikorkeakoulun Kirjasto- ja tietopalvelun Savonlinnassa toimivat kirjastot otivat tällöin käyttöön koulutusaloja myötäilevät uudet nimet: Humanian ja Travelian-Artian kirjastot. Näillä nimillä kirjastot toimivat ammattikorkeakoulun erillään sijaitsevista yksiköistä syksyyn 2006 saakka.

Alun perin kirjastonhoitajan ja tilapäisen apuvoiman avulla toimineet kaksi kirjastoa vahvistuivat vuosien varrella henkilökunnaltaan nykyiseen kolmeen tietopalvelusihteeriin ja yhteen informaattikkoon. Kokoelmassa on nykyisin noin 16 000 nidettä, mistä matkailun osuus on noin 2000. Lehtiä kokoelmiin tulee yhteensä 170, mistä matkailuaiheisia on noin 20.

Verkostoista paikalliseen yhteistyöhön

Matkailualan kirjastojen yhteistyötä on Suomessa aiemmin tehty Matkailun edistämiskeskusten (MEK) koordinoimassa RELIS-järjestelmäs-

sä (Research, Education and Library Information Service) vuosina 1997–1999. Kirjastoyhteistyössä olivat aktiivisina tiedontuottajina MEKin lisäksi Porvoon matkailualan oppilaitos, Lapin yliopisto, Matkailualan verkostoyliopisto ja Hämeen ammattikorkeakoulu.

Lotus Notesiin pohjautuneen järjestelmän kirjasto-osiossa oli kirjastojen yhteinen tietokanta, joka sisälsi kirjastojen perustiedot ja palvelut eli kirja- ja kausijulkaisukokoelman sekä artikkeliviitetietokannan. RELIS-järjestelmän ongelmana oli sen aiheuttama kaksinkertainen tiedonsyöttö ja samoihin aikoihin osunut internetin nopea kehittyminen. Niinpä sen päivittäminen lopetettiin vuodenvaihteessa 1999/2000, minkä jälkeen osa tiedoista on tarjottu MEKin internet-sivuilla.

Vuoden 2004 lopulla savonlinnalaisen yhteistyön tuloksena syntyi Matkailun tietovirrat -portaaliksi (www.matkailuntietovirrat.fi), joka toteutettiin opetusministeriöltä saadulla erillisrahalla. Sen ensisijainen tehtävä on koota matkailun hajanaisia tietoresursseja opiskelun, opetuksen ja tutkimuksen apuvälineeksi, ja sen toteutuksen lähtökohtana olivat Savonlinnassa tapahtuvan mat-

kailukoulutuksen tarpeet. Portaalin rakentamiseen vaikutti myös jo silloin tiedossa ollut suunnitelma Savonlinnan matkailuosaamisen keskittämisestä Puistokadulle.

Mikkelin ammattikorkeakoulun ja Joensuun yliopiston ”matkailukirjastojen” yhdistäminen mainittiin ensimmäisen kerran virallisissa yhteyksissä jo vuonna 2003. Asia painui joksikin aikaa unholaan, kunnes se otettiin uudestaan esille ammattikorkeakoulun remontti- ja lisärakentamissuunnitelmien yhteydessä.

Innovaatioajattelu vie eteenpäin

Yhteisen kirjaston suunnittelun taustalla oli monia alueellisia kehittämistoimia, sillä matkailun ja vapaa-ajan osaamiskeskittymän perustaminen oli saatu myös osaksi alueellisia strategioita. Niissä myös kirjaston rooli nähtiin alusta asti tärkeänä osana osaamiskeskittymän toimintakokonaisuutta.

Savonlinnan Innovaatiokeskus Oy perustettiin vuonna 2003 luomaan pohjaa matkailun ja va-

paa-ajan keskittymälle, ja sen tavoitteena on kehittää matkailualalla toimivien yritysten ja näille palveluja tuottavien yritysten toimintaympäristöä ja innovaatiotoimintaa. Yhtiön osakkaita ovat Savonlinnan kaupunki, Mikkelin ammattikorkeakoulu, Kerimäen ja Punkaharjun kunnat, Joensuun yliopiston tukisäätiö sekä Haaga Yhtymä Säätiö. Innovaatiotoimintaa se kehittää toteuttamalla Itä-Suomessa valtakunnallista osaamiskeskusohjelmaa (www.oske.net) matkailun ja elämystuotannon klusteritoiminnan osalta yhteistyössä metropolialueen, Turun, Rovaniemen ja Jyväskylän kanssa.

Matkailun ja vapaa-ajan palvelujen osaamiskeskittymässä Savonlinnan Puistokadun matkailukorttelissa työskentelee nykyisin noin sata henkilöä, joista noin 45 on koulutuksen, tutkimuksen ja kehittämisen asiantuntijoita.

Osaamiskeskusjohtaja Pellervo Kokkosen mukaan toiminnan ydinajatus onkin tutkimustiedon siirtäminen yritysten käyttöön esimerkik-

si koulutuksen, soveltavan tutkimuksen ja tutkimus- ja kehittämistoiminnan avulla. Näiden turvaamiseksi on keskeistä päästä käsiksi uusimpiin tutkimustuloksiin.

Kokkosen mukaan on oleellista voida testata ja vertailla matkailun kehitystä eri alueilla nimenomaan tutkimukseen perustuen. Osaamiskeskittymässä toimiva Suomen ja kenties Pohjoismaitten suurin matkailualan kirjasto ja sen tuottamat tietopalvelut mahdollistavat tämän. Kokkonen arvioikin osaamiskeskittymän asian tuntijoiden olevan tässä suhteessa etuoikeutussa asemassa.

Kirjastotyöryhmä linjaa muutokset

Aluksi suunnitelmalla oli siis luoda pelkästään yhteinen matkailualan kirjasto, mutta ajatukselta luovuttiin, ja kirjasto muodostui lopulta ammattikorkeakoulun koko Savonlinnan koulutusaloja edustavasta aineistosta ja Matkailualan tietokeskuksen kokoelmasta.

Mikkelin ammattikorkeakoulun tavoitteena olikin saada kirjastosta kaikkien sen koulutusalojen yhteinen oppimiskeskus kokoelmineen, itseopiskelu- ja atk-tiloineen.

Kirjastoyhteistyön suunnittelusta vastasi kesäkuussa 2005 perustettu Puistokadun kirjastotyöryhmä, jossa oli edustajia Matkailualan tietokeskuksesta ja Mikkelin ammattikorkeakoulun Kirjasto- ja tietopalveluista sekä Joensuun yliopiston kirjaston edustaja Savonlinnan kampuskirjastosta.

Työryhmä suunnitteli muuttoa ja ratkaisi eteen tulleita asioita näkökulmineen toiminnan suunnittelun lähtökohdiksi jo toukokuussa 2005 Puistokadun hankekokonaisuutta suunnitelleen työryhmän kirjaamat linjaukset:

- toimivan kirjastokokonaisuuden aikaansaaminen ilman keskeytyksiä kirjastotoiminnassa
- kirjastojen pitäminen omien organisaatioidensa osana
- kokoelmien ja tietokantojen pitäminen erillään
- yhteisen asiakaspalvelun luominen ja
- matkailualan kirjaston kehittämisen turvaaminen

Suunnittelun haasteita ja onnistumisia

Kirjastotyöryhmän työ osoittautui haastavaksi. Ensinnäkin ryhmän rooli koko Puistokadun matkailukeskittymän suunnittelussa oli jäänyt hieinan epämääräiseksi. Joidenkin asioiden osalta oli epäselvää, kuka voi tehdä lopulliset päätökset. Tämä taas johtui siitä, että kirjasto oli muu- tossa vain osa kokonaisuutta suunnittelemassa omia toimintojaan.

Toinen haasteelliseksi osoittautunut asia oli tiedottaminen: osittain toimittiin puutteellisen tiedon varassa ja usein olisi ollut tarve tietää muiden Puistokadun toimijoiden linjauksia, ja kirjastoasioistakin päätettäessä tarvittiin aina molempien kirjasto-osapuolen kannat (esim. käyttösäännöt). Joensuun yliopistossa ongelma oli se, että Matkailualan tietokeskuksella ei ole hallinnollista yhteyttä eikä määriteltyä asemaa Joensuun yliopiston kirjastolaitoksessa, joten kirjasto ei voinut olla mukana tietokeskuksen ja Mikkelin ammattikorkeakoulun välisissä sopimuksissa.

Asioita jouduttiinkin ratkaisemaan tapauskohtaisesti. Lisäksi haasteena oli se, että tiloja suunnittelevat asiantuntijat halusivat hyvin nopeita kannanottoja usein selvittelyjä vaativiin asioihin. Esimerkiksi sähkösuunnittelija ja arkkitehti tarvitsivat tietoa laitteiden määristä ja sijainneista.

Tilojen ja toimintojen suunnittelua helpotti kuitenkin se, että ammattikorkeakoulu tuki muutosprosessia tarjoamalla yhdelle tietopalvelusihteerilleen mahdollisuuden työskennellä noin puolen vuoden ajan kokopäiväisesti Puistokatu- projektin parissa.

Työskentely alkoi tutustumalla Aralis-kirjastokeskukseen, jossa on saman katon alla Helsingin kaupunginkirjaston Arabianrannan kirjasto ja kolme taidekirjastoa eli Taideteollisen korkeakoulun kirjasto, Stadian kulttuurialan kirjastopalvelut ja Pop & Jazz Konservatorion kirjasto. Tämän jälkeen projektityöntekijä valmisteli ja dokumentoi yhdessä kirjastotyöryhmän kanssa tulevaa toimintaa. Suurin osa työstä oli muu- ton suunnittelua ja aikatauluttamista sekä uusi-

en tilojen varustelun suunnitteluun ja hankintaan liittyviä tehtäviä sekä kirjaston että koko rakennuksen osalta.

Voyagerin viritykset ennakoivat muuttoa

Muuton yhteydessä yhdistettiin Mikkelin ammattikorkeakoulun Humanian ja Travelian-Artian kirjastojen toiminnot ja kokoelmat Puistokadun kirjastoksi. Käytännössä tämä tarkoitti hyllyluokituksen yhtenäistämistä, Voyager-luetteloinnissa sijaintipaikkojen ja WebVoyagerin näyttönimien muuttamista sekä aineiston suojausta Travelian-Artian kirjaston noin 8000 nidetä sisältävän kokoelman osalta.

Joensuun yliopiston Voyageriakin piti viritellä monin tavoin uutta tilannetta varten. Puistokadun toimintaa varten perustettiin muun muassa uusi lainauspiste ja sitä varten oma lainausprofiili ja –politiikka, joiden alle määriteltiin monet tarvittavat asetukset sekä luotiin tulostuskoelma ja lainauskalenteri. Kaikki testattiin ensin harjoitustietokannassa, ja koneiden saavuttua tehtiin tietysti tarvittavat asennukset.

Ammattikorkeakoulun kirjastot muuttivat Puistokatu 5:n tiloihin elo-syyskuussa 2006, mutta Matkailualan tietokeskuksen muutto siirtyi loka-marraskuun vaihteeseen. Tietokeskuksen kokoelmatilan hormityö esti kokoelmien siirron yhtä aikaa ammattikorkeakoulun aineiston

kanssa; vain kausijulkaisut saatiin tällöin siirrettyä. Viivästyksen vuoksi tietokeskus ei ollut vielä kokonaisuudessaan käytettävissä pohjoismaisen matkailututkijoiden symposiumin aikana loka-kuun puolivälissä, mikä oli alkuperäinen tavoite. Savonlinnan korkeakoulukirjasto avattiin asiakkaille maanantaina 11.9.2006 klo 10.

Erilliset organisaatiot, yhteiset palvelut

Yhteen muuttaneet kirjastot toimivat edelleen osana omaa kehysorganisaatiotaan. Vaikka kirjastoja ei yhdistetty organisatorisesti, niillä on yhteisiä toimintoja, jotka konkretisoituvat yhteisessä palvelupisteessä.

Palvelupisteessä hoidetaan molempien kirjastojen lainaus ja palautus, varaukset, aineistojen noutaminen sekä neuvonta ja maksuliikenne. Tähän tuo oman värinsä se, että palvelupisteen tietokoneista toinen on Joensuun yliopiston, toinen Mikkelin ammattikorkeakoulun verkossa, eli kirjastotietokantoja ei ole yhdistetty. Silloin kun kirjastojärjestelmien päivitykset osuvat eri aikoihin, päivystävällä virkailijalla on kaksi eri järjestelmäversiota käytössään, mikä oli tilanne yhteistä toimintaa aloitettaessa.

Palvelupisteessä työskentelevien on hallittava molempien kirjastojen työrutiineja ja käyttösääntöjä. Eroja toiminnoissa on muun muassa niin sanottujen organisaation sisäisten lainojen hoitamisessa, varausten tekemisessä, asiakastietojen tallentamisessa, laina-ajoissa ja perittävässä maksuissa sekä erilaisissa raporttikäytännöissä.

Kirjastojen muut palvelut hoidetaan kummankin kirjaston oman henkilökunnan voimin. Niinpä esimerkiksi Matkailualan tietokeskuksen informaattikko vastaa edelleen tietokeskuksen aineistojen valinnasta ja luetteloinnista sekä tietopalvelusta, ja vastaavasti Puistokadun kirjaston henkilökunta vastaa oman kirjastonsa kokoelmatyöstä, aineistojen luetteloinnista, kaukopalvelusta ja tiedonhankintataitojen ohjauksesta.

Palvelupisteessä konkretisoituneen yhteistyön lisäksi on aloitettu kokoelmayhteistyö arvioimal-

la matkailualan painetut lehtikokoelmat ja tekemällä siitä seuranneet muutokset lehtitilauksiin. Käytännössä tämä tarkoitti joidenkin lehtitilausten lakkauttamista ammattikorkeakoulun puolelta ja uusien, Matkailualan tietokeskuksesta puuttuvien lehtien tilaamista.

Uusia asiakkaita ja uusia palveluja

Savonlinnan korkeakoulukirjaston synnyttyä paikkakunnan matkailualan keskeiset aineistot on koottu saman katon alle, mikä helpottaa erityisesti eritasoisten opinnäytetöiden tekijöitä. Kaikille avoimena julkisena kirjastona Savonlinnan korkeakoulukirjaston kokoelmat ovat tärkeimpien asiakasryhmien ohella kaikkien tiedontarvitsijoiden saatavilla.

Kirjaston tiloista on kuultu monia kiittäviä arvioita. Wivi Lönnin vuonna 1925 suunnittelema rakennus on kunnostettu pieteetillä, ja tilojen suunnittelussa on huomioitu perinteisen kirjastonkäytön lisäksi itsenäisen tiedonhankinnan ja opiskelun tarpeita tarjoamalla asiakkaille kokoelmatilojen yhteydessä atk- ja pienryhmätiloja.

Toisaalta kirjaston siirtyminen noin viiden minuutin matkan päähän ammattikorkeakoulun tärkeimpien asiakasryhmien opiskelupaikalta, Mikkelin ammattikorkeakoulun Savonniemen kampukselta, on uusi tilanne. Erityisesti se näyttää vaikuttaneen henkilökunnan kirjastonkäyttökulttuuriin, sillä pistäytymiset kirjastossa ovat vähentyneet, minkä vuoksi syksyllä 2007 on aloitettu LIPO-palvelun kokeilu: palveluun rekisteröityneiden on mahdollista internetin kautta varata paikalla olevia kirjoja, jotka kuljetetaan sisäisessä postissa kampukselle.

Kirjasto on myös saanut uusia vierailijoita ja asiakkaita paikallisen lehden artikkelien myötä: Savonlinnan korkeakoulukirjastoa on luonnehdittu kaupungin kaikille avoimeksi olohuoneeksi (Itä-Savo 6.11.2006).

Asiakkailla on ollut totuttelemissa paitsi kaksiiin käyttösääntöihin myös kahden kirjaston erillisiin tietokantoihin sekä keskeneräiseen infrastruktuuriin, kuten kalustetoimitusten viivästymiseen ja

jälkikäteen toteutettuun ilmastointiremonttiin. Koska kirjastokokonaisuus mielletään enimmäkseen yhdeksi kirjastoksi, asiakkaita on hämmentänyt se, että lainatessaan molempien kokoelmien aineistoja asiakas tarvitsee joissain tapauksissa kaksi kirjastokorttia ja lainausautomaatilla hän voi lainata kuitenkin vain Puistokadun kirjaston aineistoa. Eri tiloissa on käytössä aina vain toisen organisaation tietoverkkoyhteydet ja siten elektroniset aineistot, mikä vaatii runsaasti tiedotusta kirjastonkäytön opastuksen yhteydessä mutta myös itse tiloissa.

Asiakkaat voivat tehdä hakuja kirjastojen kokoelmiin Puistokadun kirjaston osalta Mikkelin korkeakoulujen kirjastoverkon Mikki-tietokannasta ja Matkailualan tietokeskuksen osalta Joensuun yliopiston kirjaston JoeCat-tietokannasta. Samanaikainen haku kokoelmiin on mahdollista tehdä Mikkelin ammattikorkeakoulun Nelli-portaalin kautta.

Mikkelin ammattikorkeakoulun asiakastytyväisyysskyselyissä suurimpina aiempiin tiloihin liittyvinä epäkohtina mainitut ongelmat (esim. hitaat tietokoneet, itseopiskelutilojen puute) on saatu korjattua. Onkin mielenkiintoista nähdä, millaista palautetta saadaan seuraavasta asiakastytyväisyysskyselystä.

Kirjaston sijainti osana matkailukorttelia asettaa omat vaatimuksensa kirjasto- ja tietopalvelujen suunnittelulle ja kehittämiselle. Joensuun yliopiston matkailualan opetus- ja tutkimuslaitoksen ja Matkailualan verkostoyliopiston elokuussa 2007 aloittaneen johtajan professori Petri Rairon mukaan tietopalvelujen olisikin ryhdyttävä tiedon kerääjistä ja järjestäjistä aktiivisiksi tiedon prosessoijiksi. Esimerkiksi matkailualan tietopalveluiden osalta tämä voisi tarkoittaa alueen yrittäjiä ja matkailutoimijoita kiinnostavan tilasto- ja tutkimusmateriaalin entistä tehokkaampaa esille tuomista tai jopa tällaisen materiaalin jonkinasteista valikoivaa toimittamista ja jakelua.

Uudet toimintamallit yhteistoimintaan

Kirjaston ensimmäinen toimintavuosi on ollut paitsi kirjaston rakentamista ja järjestämistä myös uusien toimintatapojen opettelua. Toimiminen yhteisissä tiloissa on konkretisoitunut yhteistyötä, joka on alkanut kirjaston palvelupisteen toimintojen suunnittelusta ja jatkunut kokoelmayhteistyön aloittamisena. Yhteistyö tulee luonnollisesti jatkumaan jo pelkästään kansallisen korkeakoulupolitiikan linjaamien veloitteiden pohjalta.

Kirjaston ruohonjuuritason yhteistyöasioista, esimerkiksi palvelupisteen päivystysvuoroista, sovitetaan noin kuukausittain toistuvissa Puistokadun kirjaston informaattikon vetämissä työtiimipalaverissa. Työtiimipalaverissa käsitellään myös muita käytännön kirjastotyöhön liittyviä kysymyksiä. Muut tukipalvelut, kuten vahtimestari- ja atk-palvelut, kirjastot saavat omilta kehitysorganisaatioiltaan.

Puistokadun kirjaston toimintaa kehitetään osana Mikkelin ammattikorkeakoulun Kirjasto- ja tietopalveluja ja Matkailualan tietokeskuksen toiminnan kehittämisestä vastaa informaattikko yhdessä Matkailualan opetus- ja tutkimuslaitok-

sen johdon kanssa. Vaikka kirjastojen yhteistyö on tähän asti sujunut ongelmitta, yhteistä toimintaa ohjaamaan laaditaan vielä tarkennettu yhteistyösopimus. Yhteistyötä tulee kehittämään erillinen, myöhemmin asetettava elin.

Kirjastolla on myös edustaja koko Puistokatu 5:n käytännön asioita hoitavassa työryhmässä. Joensuun yliopiston kirjaston suuntaan toimintaa selventää palvelusopimus, jota Joensuun yliopiston kirjastotoimen kehittämistyöryhmä on helmikuussa 2007 jättämässään muistiossa esittänyt laadittavaksi.

Korkeakoulujen kehittäminen tukee keskittymiä

Opetusministeriön KESU 2007-2012 –luonnos sisältää joitakin kirjasto- ja tietopalvelujen kehittämiseen vaikuttavia linjauksia. Korkeakoulujen eriasteisia liittoumia tuetaan fuusioista yhteistyön tiivistämiseen. Tämä vaikuttaa myös kirjasto- ja tietopalveluiden yhteistyöhön ja tuleviin rakenteisiin korkeakoulukentässä. Kansainvälisyys, laatu, opiskelijoiden opintojen etenemisen tukeminen, virtuaaliopiskelu sekä koulutuksen ja työelämän välisen yhteyden tiivistyminen tu-

levat olemaan kehittämisen keskiössä myös kirjasto- ja tietopalveluissa.

Savonlinnassa korkeakoulujen välistä yhteistyötä on kehitetty helmikuussa 2006 solmitun konsortiosopimuksen pohjalta. Työtä jatketaan vuoden 2007 loppuun asti Etelä-Savon maakuntaliiton rahoittamassa hankkeessa, jonka tavoitteena on syventää toiminnallista yhteistyötä ja kuvata vaihtoehtoisia malleja rakenteelliseen kehittämiseen.

Mikkelin ammattikorkeakoulun tulosaluejohtaja Tuija Vänntisen mukaan kirjasto- ja tietopalvelun kehittämisen yhtenä vaihtoehtona keskusteluissa on ollut korkeakoulujen kirjasto- ja tietopalvelutoimintojen ja Savonlinnan kaupungin kirjaston toimintojen kokoaminen yhteen paikkaan. Myös toisen asteen ammatillisen koulutuksen kirjastotoiminnot voisivat olla mukana tässä kokoonpanossa. Näin Joensuun yliopiston ja Mikkelin ammattikorkeakoulun yhteistyöselvityksessäkin mainittu muiden kirjastojen osallistuminen yhteistyöhön toteutuisi.

Joensuun yliopiston osalta matkailun ja vapaaajan osaamiskeskittymää on jo vahvistanut kaikkien Savonlinnan matkailualan koulutukseen ja tutkimukseen liittyvien toimijoiden kokoaminen osaksi matkailualan opetus- ja tutkimuslaitosta Puistokadun matkailukortteliin. Tätä tukee opetusministeriön rakenteellisen kehittämisen ohjelmasta myöntämä rahoitus, jota Puistokadulla käytetään Matkailualan tietokeskuksen toiminnan kehittämiseen ja tutkimustoiminnan edistämiseen nykyisellä kolmivuotiskaudella.

Yhteistyö avaa monia ovia

Kansainvälisyys on toiminnan kehittämisessä tärkeä lähtökohra. Savonlinnan korkeakoulukirjaston hyvä tietoinfrastruktuuri mahdollistaa sekä koti- että ulkomaisten tutkimusryhmien työskentelyn. Tavoitteena onkin luoda tutkijahotelli- maista toimintaa, sillä Puistokadulla on myös vierashuoneita muulta tulevien tutkijoiden ja muiden asiantuntijoiden käyttöön.

Kansallisten ratkaisujen lisäksi myös paikalliset korkeakoulukentän muutokset vaikuttavat kirjas-

to- ja tietopalvelutoimintojen suunnitteluun. Savonlinnassa siihen vaikuttavat muun muassa Joensuun yliopiston suunnitelmat Savonlinnan kampuksen osalta: miten käy kampuksen, kun kääntäjien ja tulkkien koulutus siirtyy vähitellen Joensuuhun ja mitä tapahtuu opettajankoulutukselle? Myös Joensuun ja Kuopion yliopiston liittoyliopiston eteneminen näkynee Savonlinnassa.

Kirjaston toiminta jatkossa riippuu myös matkailukorttelin hyödyntämisestä ja siitä millä panoksella kirjasto lähtee omaa toimintaansa kehittämään. Mikä merkitys jatkossa tulee olemaan ajantasaisilla kokoelmilla suhteessa elektroniseen aineistoon ja miten kirjasto pystyy vastaamaan kansalliseen tehtäväänsä Suomen ainoana pelkästään matkailuaineistoon keskittyvänä tietokeskuksena?

Yksi varteenotettava suuntaus on matkailun hankemaailma ja sen tuottaman tiedon kokoaminen ja välittäminen. Valmisteilla on Savonlinnan korkeakoulukirjaston yhteinen hanke, jossa suunnitellaan ja toteutetaan tiedon muokkaamista ja jakelua erilaisille kohderyhmille.

22. – 23. marraskuuta Savonlinnassa järjestetään matkailualan opetuksen neuvottelupäivät, joitten yhteydessä järjestetään ensimmäistä kertaa kirjasto- ja tietopalveluaiheinen työpaja. Tavoitteena on luoda aiempaa tiiviimpi yhteistyöverkosto ja siten konkretisoida yhteistyötä esimerkiksi vaihtamalla kokemuksia ja ajatuksia tietopalvelujen kehittämisestä.

Tietoa kirjoittajista:

*Mari Niemi, informaattikko/Matkailualan tietokeskus, Joensuun yliopisto
email. mari.niemi@joensuu.fi*

*Tommi Pälli, tietopalvelusihteeri/Puistokadun kirjasto, Mikkelin ammattikorkeakoulu
email tommi.palli@mikkeli.ami.fi*

*Tapio Salmela, informaattikko/Puistokadun kirjasto, Mikkelin ammattikorkeakoulu
email. tapio.salmela@mikkeli.ami.fi*